

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
КАФЕДРА ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ТА УПРАВЛІННЯ ОСВІТОЮ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

О.Б. Жильцов

2015 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Управління фінансово-економічною діяльністю
Спеціальність 8.18010020 «Управління навчальним закладом»

Інститут суспільства

2014-2015 навчальний рік

КАФЕДРА ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ТА УПРАВЛІННЯ ОСВІТОЮ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

_____ О.Б. Жильцов
_____ 201_року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Управління фінансово-економічною діяльністю

Спеціальність 8.18010020 «Управління навчальним закладом»

Інститут суспільства

2014-2015 навчальний рік

Робоча програма **Управління фінансово-економічною діяльністю** для студентів галузі знань 1801 «Управління навчальним закладом», спеціальності 8.18010020 «Управління навчальним закладом».

Розробники: Павлюк Валерій Валерійович, кандидат наук з державного управління, доцент кафедри державного управління та управління освітою.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри Державного управління та управління освітою Інституту суспільства

Протокол від «03» вересня 2014 року №1.

Завідувач кафедри

державного управління та управління освітою _____ Т.В. Поспелова

© _____, 2014 рік

© _____, 2014 рік

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.....	5
Структура та зміст програми навчальної дисципліни	
I. Опис предмета навчальної дисципліни	7
II. Тематичний план навчальної дисципліни.....	8
III. Програма	
<i>Змістовий модуль I. Основи управління фінансово–економічною діяльністю.....</i>	<i>9</i>
<i>Змістовий модуль II. Бюджет школи .....</i>	<i>9</i>
IV. Навчально-методична карта дисципліни «Управління фінансово–економічною діяльністю».....	11
V. Плани лекцій, семінарських та практичних занять.....	12
VI. Завдання для самостійної роботи.....	20
Карта самостійної роботи магістранта.....	22
VII. Індивідуальна науково-дослідна робота (навчальний проект).....	23
VIII. Система поточного та підсумкового контролю.....	26
IX. Методи навчання.....	30
X. Методичне забезпечення курсу.....	31
XI. Питання до іспиту.....	31
XII. Рекомендована література	
Основна.....	41
Додаткова.....	44

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Робоча навчальна програма з дисципліни «Управління фінансово–економічною діяльністю навчального закладу» є нормативним документом Київського університету імені Бориса Грінченка, який розроблено кафедрою управління навчальним закладом на основі освітньо-професійної програми підготовки магістрів відповідно до навчального плану для спеціальності 8.18010020 «Управління навчальним закладом» заочної форми навчання.

Програму розроблено з урахуванням рекомендацій МОН України (лист № 1/9-736 від 06.12.2007 р.) «Про Перелік напрямів (спеціальностей) та їх поєднання з додатковими спеціальностями і спеціалізаціями для підготовки педагогічних працівників за освітньо-кваліфікаційними рівнями бакалавра, спеціаліста, магістра».

Робочу навчальну програму укладено згідно з вимогами кредитно-модульної системи організації навчання. Програма визначає обсяги знань, які повинен опанувати магістрант відповідно до вимог освітньо-кваліфікаційної характеристики, алгоритм вивчення навчального матеріалу дисципліни «Управління фінансово–економічною діяльністю навчального закладу», необхідне методичне забезпечення, складові та технологію оцінювання навчальних досягнень студентів.

«Управління фінансово–економічною діяльністю навчального закладу» є складовою частиною дисциплін нормативного блоку. Дисципліна «Управління фінансово–економічною діяльністю навчального закладу» відіграє вагомий роль у підготовці фахівців, що здійснюватимуть професійну діяльність в умовах ринкової економічної системи.

Мета курсу – формування сучасного управлінського мислення та системи спеціальних знань і навичок у галузі управління фінансово–економічною діяльністю навчального закладу на основі розуміння процесу та механізму фінансування загальноосвітніх навчальних закладів різних форм власності та можливих напрямів їх вдосконалення.

Завданням вивчення дисципліни «Управління фінансово–економічною діяльністю навчального закладу» є:

➤ *теоретична підготовка* студентів та систематизація знань щодо суб'єктів, процесів та механізмів управління фінансово–економічною діяльністю навчальних закладів, можливих напрямів її вдосконалення;

➤ *практична підготовка, формування умінь та навичок* зі питань щодо розрахунку можливих трансфертів (видатків) з різних рівнів бюджетної системи держави на формування видатків на освіту району; визначення основних складових кошторису (бюджету) загальноосвітнього навчального закладу; визначення функцій, повноважень та відповідальності ЗНЗ в умовах розширення фінансової самостійності; пошуку можливих джерел збільшення ресурсів на забезпечення функціонування закладів освіти, шляхів та способів підвищення ефективності використання ресурсів.

Підвищенню ефективності вивчення дисципліни сприяє передбачена програмою самостійна та індивідуальна робота студентів у вигляді виконання навчально-дослідницьких завдань з актуальних проблем управління фінансово–економічною діяльністю навчального закладу в сучасних умовах.

На вивчення дисципліни «Управління фінансово–економічною діяльністю навчального закладу» навчальним планом відведено 90 години, із них: 4 год. – лекції, 2 год. – семінарські заняття, 2 год. – практичні заняття, 78 год. – самостійна робота, 4 – модульний контроль.

Вивчення навчальної дисципліни «Управління фінансово–економічною діяльністю навчального закладу» завершується підсумковим контролем у вигляді екзамену (ПМК).

СТРУКТУРА ТА ЗМІСТ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

I. ОПИС ПРЕДМЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Предметом вивчення дисципліни «Управління фінансово–економічною діяльністю навчального закладу» є складові процесу та механізму управління фінансово–економічною діяльністю навчального закладу, що реалізуються суб'єктами управління в системі управління освітою.

Дисципліна	Напрямок, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів, відповідно до ECTS: <i>2.5 кредити</i>	Шифр та назва галузі знань: <i>1801 «Управління навчальним закладом»</i>	Частина програми: <i>Нормативна</i>
Кількість змістових модулів: <i>2 модулі</i>	Спеціальність: <i>8. 18010020 «Управління навчальним закладом»</i>	Рік підготовки: VI Семестри: I
Загальний обсяг дисципліни: <i>90 години</i>	Освітньо-кваліфікаційний рівень: <i>«Магістр».</i>	Аудиторські заняття: 8 год. З них: Лекції: 4 год. Семінарські заняття: 2 год. Практичні завдання: 2 год. Самостійна робота: 78 год.
Кількість тижневих годин: <i>1 година</i>		Модульний контроль: 4 год. Вид контролю: Іспит

II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ п/п	Назви теоретичних розділів	Кількість годин						
		Разом	Аудиторних	Лекцій	Семінарських	Практичних	Модульний та підсумковий контроль	Самостійна робота
Змістовий модуль 1 «ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ»								
1.1	Сучасні фінансово-економічні засади управління освітою.	21.5	2.5	1	0.5		1	19
1.2	Механізм фінансування загальної середньої освіти.	23,5	3.5	1		1.5	1	20
<i>Разом</i>		45	6	2	0.5	1.5	2	39
Змістовий модуль 2 «Бюджет загальноосвітнього навчального закладу»								
2.1	Моделі фінансової автономії навчального закладу.	11.5	1.5	0.5	0.5		0.5	10
2.2.	Бюджетування як метод розподілу ресурсів.	12.5	2.5	0.5	0.5	0.5	1.0	10
2.3.	Благодійний фонд як засіб поповнення бюджету та легалізації додаткових ресурсів розвитку навчального закладу.	21.0	2.0	1.0	0.5		0.5	19
<i>Разом</i>		45	6	2	1.5	0.5	2	39
<i>Разом за навчальним планом</i>		90	12	4	2	2	4	78

III. ПРОГРАМА

Змістовний модуль 1. Основи управління фінансово–економічною діяльністю навчального закладу.

Тема 1. Сучасні фінансово-економічні засади управління освітою.

Сутність понять: фінансово-економічні засади управління освітою та економіка освіти. Основні елементи державної політики в галузі освіти. Принципи фінансування освіти. Державні органи управління освітою, органи громадського самоврядування в освіті та їх функції. Види навчальних закладів в залежності від форми власності; державний навчальний заклад, комунальний навчальний заклад, приватний навчальний заклад. Поняття: бюджет, бюджетний процес, бюджетна класифікація в освіті. Поточні та капітальні видатки бюджету. Бюджетний запит. Кошик доходів бюджетів місцевого самоврядування. Поняття: міжбюджетні трансферти, та субвенції. Загальний та спеціальний фонди державного бюджету. Платні послуги в освіті.

Тема 2. Механізм фінансування загальної середньої освіти .

Система загальної середньої освіти, типи загальноосвітніх навчальних закладів. Базовий навчальний план, інваріантна та варіативна складові змісту загальної середньої освіти. Органи управління освітою та ЗНЗ. Матеріально-технічна база загальноосвітніх навчальних закладів. Форми фінансування державою закладів системи освіти. Механізм фінансування загальної середньої освіти.. Формула розрахунку між бюджетних трансфертів для фінансування освіти. Фінансовий норматив бюджетної забезпеченості. Економія ресурсів ЗНЗ.

Змістовний модуль 2. Бюджет загальноосвітнього навчального закладу

Тема 1. Моделі фінансової автономії навчального закладу.

Юридичний статус загальноосвітнього закладу. Ознаки юридичної особи та їх реалізація в практиці роботи ЗНЗ.

Кроки держави щодо розвитку нормативно–правової бази шкільної автономії. Моделі фінансової автономії ЗНЗ. Організація роботи бухгалтерії ЗНЗ.

Тема 2. Бюджетування як метод розподілу ресурсів.

Поняття бюджету. Види бюджетів. Етапи бюджетування.

Тема 3. Благодійний фонд як засіб поповнення бюджету та легалізації додаткових ресурсів розвитку навчального закладу.

Особливості створення благодійного фонду. Взаємодія між школою та благодійним фондом. Напрямки благодійної допомоги загальноосвітньому навчальному закладу. Взаємодія директора школи з благодійним фондом. Бухгалтерський облік фінансів та майна благодійного фонду.

IV. Навчально-методична карта дисципліни «Управління фінансово–економічною діяльністю навчального закладу»

Разом: 90 год., лекції – 4 год., семінарські заняття – 2 год., практичні заняття – 2, самостійна робота – 78 год., підсумковий модульний контроль – 4 год.

Тиждень	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	
Модулі	Змістовий модуль I				Змістовий модуль II				
Назва Модуля	Основи управління фінансово–економічною діяльністю навчального закладу				Бюджет загальноосвітнього навчального закладу				
Кількість балів за модуль	30				30				
Лекції	1		2		1		2		3
Теми лекцій	Сучасні фінансово-економічні засади управління освітою.		Механізм фінансування загальної середньої освіти		Моделі фінансової автономії навчального закладу		Бюджетування як метод розподілу ресурсів		Благодійний фонд як засіб поповнення бюджету та легалізація додаткових ресурсів розвитку навчального закладу
Теми семінарських та практичних занять	Семінарське заняття 1: «Принципи фінансування освіти» (2 бал.)		Практичне заняття 2: «Складові витрат загальноосвітнього навчального закладу та джерела їх покриття» (3 бал.) Практичне заняття 3: «Видатки бюджету на фінансування освіти». (3 бал.)		Семінарське заняття 1: Моделі фінансової автономії навчального закладу (1 бал.)		Семінарське заняття 2 Бюджетування як метод розподілу ресурсів (1 бал.) Практичне заняття 1 Етапи розробки бюджету (4бал.)		Семінарське заняття 3 Благодійний фонд як засіб поповнення бюджету та легалізація додаткових ресурсів розвитку навчального закладу
Самостійна робота	Табл. 6.1 (4 бал.)		Табл. 6.1 (4 бал.)		Табл. 6.1 (4 бал.)		Табл. 6.1 (4 бал.)		Табл. 6.1 (4 бал.)
ІНДЗ					30 балів				
Види поточного контролю	тестування (2 бали)				тестування (3 бали)				
Підсумковий контроль	Екзамен (40 балів)								

V. ПЛАНИ ЛЕКЦІЙ ТА СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Змістовний модуль 1. Основи управління фінансово–економічною діяльністю навчального закладу

Тема 1. Сучасні фінансово-економічні засади управління освітою.

Лекція 1. Сучасні фінансово-економічні засади управління освітою. (1 година).

План лекції:

1. Державна політика в освіті. Нормативно-правова база, що регулює фінансово-економічний розвиток освіти
2. Система органів управління освітою (державних, місцевого самоврядування, громадських)
3. Фінансове та ресурсне забезпечення системи освіти. Бюджетний процес в системі освіти

Семінарське заняття 1. Принципи фінансування освіти»(0.5 год.)

Питання для обговорення:

1. В яких законодавчих актах найшли відображення принципи фінансування освіти в Україні?
2. Яким чином реалізується принцип рівного доступу до освіти, та чи нема протиріччя в існуванні приватних та комунальних закладів освіти?
3. Що необхідно зробити для того щоб скоріше реалізувати в Україні перехід до принципу фінансування навчальних закладів: “гроші слідують за тим, хто навчається”?
4. В чому проявляється вплив розвитку ринкових відносин на структуру фінансування освіти?

■ **Основні поняття теми:** фінансово-економічні засади управління освітою, економіка освіти, державна політика в галузі освіти, принципи фінансування освіти, державні органи управління освітою, органи громадського самоврядування в освіті, державний навчальний заклад, комунальний навчальний заклад, приватний навчальний заклад, бюджет, бюджетний процес, бюджетна класифікація, поточні видатки, капітальні видатки, бюджетний запит, кошук доходів бюджетів місцевого самоврядування, міжбюджетні трансферти, субвенції загальний фонд державного бюджету, спеціальний фонд державного бюджету.

Рекомендована література:

1. Бюджетний кодекс України / [Електронний ресурс]– Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/main/a>
2. Господарський кодекс України / [Електронний ресурс]– Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/main/a>
3. Цивільний кодекс України / [Електронний ресурс]– Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/main/a>
4. Закон України «Про освіту» / [Електронний ресурс]– Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/main/a>
5. Закон України «Про вищу освіту» / [Електронний ресурс]– Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/main/a>
6. Закон України «Про загальну середню освіту» / [Електронний ресурс]– Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/main/a>
7. Закон України «Про дошкільну освіту» / [Електронний ресурс]– Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/main/a>
8. Закон України Про позашкільну освіту/ [Електронний ресурс]– Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/main/a>
9. Закон України «Про професійно-технічну освіту» / [Електронний ресурс]– Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/main/a>
10. Закон України «Про місцеві державні адміністрації» / [Електронний ресурс]– Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/main/a>
11. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» / [Електронний ресурс]– Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/main/a>
12. Затонацька Т. Проблеми бюджетного фінансування науки та освіти в Україні // Світ фінансів. – 2007. – № 3 (12), жовтень. –С. 89–94.
13. Казначейська система виконання бюджету: Підручник / Булгакова С.О., Базанова Н.В., Єрмошенко Л.В. та ін. – К.: Київ. держ. торг.-екон. ун-т, 2000. – 250 с.
14. Чернобай А.М. Правове забезпечення фінансування системи вищої освіти // Фінанси України. – 2005. – № 4. – С. 127–132.
15. Шкільний бюджет: навч.-метод. посіб. для кер. освіти / В. Мархлевський, Ю. Шукевич, Л. Паращенко [та ін.]. – К.: Таксон, 2011.-156 с.
16. Шумар Н.Л. Фінансове регулювання розвитку освіти у зарубіжних країнах // Економіка та держава. – 2007. – №9. – С. 85-87.
17. Шумар Н.Л. Умови фінансування освіти // Інвестиції: практика та досвід. – 2007. – №18. – С. 32-36.
18. Шумар Н.Л. Удосконалення механізму фінансування освіти // Інвестиції: практика та досвід. – 2007. – №19. – С. 37-40.
19. Шумар Н.Л. Наукові засади побудови ефективного механізму бюджетного фінансування освіти // Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво. – 2007. – №5. – С. 133-137.

Тема 2. Механізм фінансування загальної середньої освіти .

Лекція 2. Механізм фінансування загальної середньої освіти (1 год.)

План лекції:

1. Система загальної середньої освіти. Типи загальноосвітніх та інших навчальних закладів системи загальної середньої освіти.
2. Механізм видатків держави на фінансування потреб освіти

Практичне заняття 2: «Складові витрат загальноосвітнього навчального закладу та джерела їх покриття» (0.5 год.)

План заняття:

1. Встановлення правил використання методу «мозкового штурму», обговорення їх в групі.
2. За допомогою методу «мозкового штурму» формування переліку витрат загальноосвітнього навчального закладу.
3. Ранжування витрат за принципом впливу на навчально–виховний процес ЗНЗ.
4. Віднесення витрат ЗНЗ до капітальних та поточних витрат.
5. Обговорення практики бюджетного фінансування витрат ЗНЗ.
6. Обґрунтування можливих джерел покриття витрат ЗНЗ.

Практичне заняття 3: «Видатки бюджету на фінансування освіти» (1 год.)

План заняття:

1. Завдання для виконання:
Використовуючи роздруковані матеріали відповідно пунктів 21, 22, 23,24 Постанови Кабінету Міністрів України від 8 грудня 2010 р. N 1149 «Деякі питання розподілу обсягу міжбюджетних трансфертів», визначить:

- складові формули розрахунку обсягу бюджетного трансферту;
- види бюджетів, з яких робиться трансферт;
- види освітніх закладів, чисельність учнів в яких коригується при розрахунку між бюджетних трансфертів.

2. Порівняйте розмір можливих трансфертів з бюджету для двох районів. Який район отримує більше бюджетних коштів при інших рівних умовах?

У районі міста А розташовані:

10 денних загальноосвітніх шкіл (ЗШ)

2 загальноосвітні школи–інтернати з посиленою військово-фізичною підготовкою (ШВІП),

1 спеціальна школа–інтернат для дітей, що потребують корекції розумового та фізичного розвитку (ШІСР),

1 школа–інтернат для дітей-сиріт (ШІС).

У районі міста Б розташовані:

12 денних загальноосвітніх шкіл (ЗШ),
1 спеціальна школа–інтернат для дітей, що потребують корекції розумового та фізичного розвитку (ШІСР),
1 школа-інтернат для дітей-сиріт (ШІС).

Чисельність учнів у школах одного виду є однаковою, а співвідношення чисельності учнів між школами різних видів становитиме:

$ЗШ:ШІВП = 10 : 1;$
 $ШІВП : ШІСР = 1,5 : 1;$
 $ШІВП : ШІС = 1,2 : 1.$

Основні поняття теми: система загальної середньої освіти, типи загальноосвітніх навчальних закладів, школа-інтернат I-III ступенів спеціальна школа (школа-інтернат) I-III ступенів, санаторна школа (школа-інтернат) I-III ступенів, школа соціальної реабілітації, вечірня (змінна) школа II-III ступенів, навчально-реабілітаційний центр, позашкільний навчально-виховний заклад, міжшкільний навчально-виробничий комбінат, професійно-технічний навчальний заклад, вищий навчальний заклад I-II рівнів акредитації, юридична особа, базовий навчальний план, інваріантна та варіативна складові змісту загальної середньої освіти, педагогічна рада, матеріально-технічна база загальноосвітніх навчальних закладів, форми фінансування державною закладів системи освіти, державний бюджет, місцевий бюджет, бюджети місцевого самоврядування, фінансовий норматив бюджетної забезпеченості.

Рекомендована література:

1. Бюджетний кодекс України / [Електронний ресурс]– Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/main/a>
2. Господарський кодекс України / [Електронний ресурс]– Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/main/a>
3. Цивільний кодекс України / [Електронний ресурс]– Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/main/a>
4. Закон України «Про освіту» / [Електронний ресурс]– Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/main/a>
5. Закон України «Про вищу освіту» / [Електронний ресурс]– Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/main/a>
6. Закон України «Про загальну середню освіту» / [Електронний ресурс]– Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/main/a>
7. Закон України «Про дошкільну освіту» / [Електронний ресурс]– Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/main/a>
8. Закон України Про позашкільну освіту/ [Електронний ресурс]– Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/main/a>
9. Закон України «Про професійно-технічну освіту» / [Електронний ресурс]– Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/main/a>

10. Закон України «Про місцеві державні адміністрації» / [Електронний ресурс]– Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/main/a>
11. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» / [Електронний ресурс]– Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/main/a>
12. Затонацька Т. Проблеми бюджетного фінансування науки та освіти в Україні // Світ фінансів. – 2007. – № 3 (12), жовтень. –С. 89–94.
13. Казначейська система виконання бюджету: Підручник / Булгакова С.О., Базанова Н.В., Єрмошенко Л.В. та ін. – К.: Київ. держ. торг.-екон. ун-т, 2000. – 250 с.
14. Чернобай А.М. Правове забезпечення фінансування системи вищої освіти // Фінанси України. – 2005. – № 4. – С. 127–132.
15. Шкільний бюджет: навч.-метод. посіб. для кер. освіти / В. Мархлевський, Ю. Шукевич, Л. Паращенко [та ін.]. – К.: Таксон, 2011.-156 с.
16. Шумар Н.Л. Фінансове регулювання розвитку освіти у зарубіжних країнах // Економіка та держава. – 2007. – №9. – С. 85-87.
17. Шумар Н.Л. Умови фінансування освіти // Інвестиції: практика та досвід. – 2007. – №18. – С. 32-36.
18. Шумар Н.Л. Удосконалення механізму фінансування освіти // Інвестиції: практика та досвід. – 2007. – №19. – С. 37-40.
19. Шумар Н.Л. Наукові засади побудови ефективного механізму бюджетного фінансування освіти // Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво. – 2007. – №5. – С. 133-137.

Змістовний модуль 2. Бюджет загальноосвітнього навчального закладу

Тема 1. Моделі фінансової автономії навчального закладу.

Лекція 1. Моделі фінансової автономії навчального закладу(0.5 год.)

План лекції:

1. Юридичний статус загальноосвітнього навчального закладу.
2. Кроки держави щодо розвитку нормативно–правової бази шкільної автономії.
3. Моделі фінансової автономії ЗНЗ.

Семінарське заняття 1. Моделі фінансової автономії навчального закладу(0.5 год.)

Питання для обговорення:

1. Які законодавчі акти визначають організаційно–правову форму навчального закладу в Україні?

2. Ознаки юридичної особи. Основні ознаки ЗНЗ як юридичної особи.
3. Права та відповідальність ЗНЗ в фінансово–економічній сфері.
4. Яким чином можливо розширити права ЗНЗ в фінансово–економічній сфері.
5. Моделі фінансової автономії ЗНЗ: переваги та недоліки.

Основні поняття теми: юридична особа, організаційно–правова форма організації, банківський рахунок, матеріальна база, основні та оборотні фонди.

Рекомендована література:

1. Господарський кодекс України / [Електронний ресурс]– Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/main/a>
2. Цивільний кодекс України / [Електронний ресурс]– Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/main/a>
3. Податковий кодекс України / [Електронний ресурс]– Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/main/a>
4. Вифлиемский А.В., Чиркина О.В. Бухгалтерский учет в образовательных учреждениях. – М. : Педагогический поиск, 2007. – 192 с.
5. Вифлиемский А.В. Организация деятельности образовательных учреждений в условиях казначейского исполнения бюджетов // Менеджмент в образовании. – 2003. – №3. – с.37-47.
6. Вифлиемский А. Как формируется смета школы // Директор школы. Україна (ж) – 2003, № 1.
7. Законодавче та нормативно–правове забезпечення автономії загальноосвітнього навчального закладу / Г.Сазоненко, Л. Паращенко, Ю.Шукевич – К.: Майстер книг, 2011. – 112 с.
8. Шкільний бюджет: навч.-метод.посіб.для кер.освіти / В. Мархлевський, Ю. Шукевич, Л. Паращенко [та ін.]. – К.: Таксон, 2011.-156 с.

Тема 2. Бюджетування як метод розподілу ресурсів.

Лекція 4. Бюджетування як метод розподілу ресурсів.(1 год).

План лекції:

1. Поняття бюджету, види бюджетів.
2. Етапи бюджетування.

Семінарське заняття 1. Бюджетування як метод розподілу ресурсів (0.5 год.)

Питання для обговорення:

1. Місце бюджетування в процесі управління ЗНЗ
2. Чим бюджет відрізняється від кошторису?
3. Суб'єкти та об'єкти процесу бюджетування.
4. Які підрозділи в ЗНЗ можна віднести до центрів доходів, а які до центрів витрат?
5. Надайте пропозиції щодо організації процесу бюджетування в ЗНЗ.

Практичне заняття 1. Етапи розробки бюджету (0.5 год.)

Завдання:

1. Намалюйте схему організаційної структури ЗНЗ, в якому Ви працюєте.
2. Розподіліть підрозділи по центрах доходів та витрат.
3. Запропонуйте регламент формування бюджетів підрозділів ЗНЗ та зведеного бюджету ЗНЗ.

Основні поняття теми: кошторис, бюджетування, бюджет, центр доходів, центр витрат.

Рекомендована література:

1. Вифлиемский А.В., Чиркина О.В. Бухгалтерский учет в образовательных учреждениях. – М. : Педагогический поиск, 2007. – 192 с.
2. Вифлиемский А.В. Организация деятельности образовательных учреждений в условиях казначейского исполнения бюджетов // Менеджмент в образовании. – 2003. – №3. – с.37-47.
3. Вифлиемский А. Как формируется смета школы // Директор школы. Україна (ж) – 2003, № 1.
4. Шкільний бюджет: навч.-метод. посіб. для кер. освіти / В. Мархлевський, Ю. Шукевич, Л. Паращенко [та ін.]. – К.: Таксон, 2011.-156 с.

Тема 3. Благодійний фонд як засіб поповнення бюджету та легалізації додаткових ресурсів розвитку навчального закладу.

Лекція 5. Благодійний фонд як засіб поповнення бюджету та легалізації додаткових ресурсів розвитку навчального закладу (1 год).

План лекції:

1. Особливості створення благодійного фонду.
2. Взаємодія між школою та благодійним фондом.
3. Бухгалтерський облік фінансів та майна благодійного фонду.

Семінарське заняття 3. Благодійний фонд як засіб поповнення бюджету та легалізації додаткових ресурсів розвитку навчального закладу (0.5 год.)

Питання для обговорення:

1. Які законодавчі акти регулюють благодійну діяльність в Україні?
2. В якій організаційно–правовій формі може існувати благодійна організація.?
3. Запропонуйте благодійні програми для ЗНЗ.
4. Запропонуйте можливі напрями використання благодійних ресурсів.

***Основні поняття теми:** благодійний фонд, благодійна організація, благодійна програма.*

Рекомендована література:

1. Закон України «Про благодійництво та благодійні організації» / [Електронний ресурс]– Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/531/97-%D0%B2%D1%80>
2. Закон України «Про об'єднання громадян» / [Електронний ресурс]– Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2460-12/print1331622359976587>
3. Шкільний бюджет: навч.-метод.посіб.для кер.освіти / В. Мархлевський, Ю. Шукевич, Л. Паращенко [та ін.]. – К.: Таксон, 2011.-156 с.

VI. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Змістовний модуль 1. Основи управління фінансово–економічною діяльністю навчального закладу.

Тема 1. Сучасні фінансово-економічні засади управління освітою (19 год.)

- 1.1. За допомогою пошукової системи законодавчих актів сайту Верховної Ради знайти законодавчі акти, що регулюють фінансово–економічну діяльність в освіті. (дивись список основної літератури).
- 1.2. Виписати основні терміни, що стосуються фінансування освіти.
- 1.3. Виписати із законодавчих актів права та обов'язки органів управління освітою в фінансово–економічній сфері. Результати оформити в вигляді таблиці.

Тема 2. Механізм фінансування загальної середньої освіти (20 год.)

- 2.1. За допомогою пошукової системи законодавчих актів сайту Верховної Ради знайти законодавчі акти, що визначають механізм фінансування освіти та формування між бюджетних трансфертів. (дивись список основної літератури).
- 2.2. Виписати основні терміни, що стосуються механізм фінансування освіти.
- 2.3. Намалювати схему побудови бюджетної системи в галузі освіти.
- 2.4. Опрацювати в Постанову Кабінету Міністрів України від 8 грудня 2010 р. N 1149 «Деякі питання розподілу обсягу міжбюджетних трансфертів», особливу увагу звернути на пункти 21, 22, 23,24.
- 2.5. Визначити основні складові формули міжбюджетних трансферті на фінансування освіти.
- 2.6. Виписати види навчальних закладів, чисельність яких корегується при розрахунку між бюджетних трансфертів для фінансування закладів освіти.

Змістовний модуль 2. Бюджет загальноосвітнього навчального закладу

Тема 1. Моделі фінансової автономії навчального закладу.

- 1.1. За допомогою пошукової системи законодавчих актів сайту Верховної Ради знайти законодавчі акти, що визначають організаційно–правовий статус навчального закладу, особливу увагу звернути на Господарський та Адміністративний Кодекси України.
- 1.2. Виписати визначення та ознаки юридичної особи.
- 1.3. Проаналізувати, як реалізуються ознаки юридичної особи в ЗНЗ. Результати оформити в вигляді таблиці.
- 1.4. Опрацювати та описати можливі моделі фінансової ЗНЗ.
- 1.5. Зробити положення про бухгалтерію ЗНЗ.
- 1.6. автономії

Тема 2. Бюджетування як метод розподілу ресурсів.

- 2.1. Зробити схему бюджетів ЗНЗ.
- 2.2. Намалювати схему процесу бюджетування.
- 2.3. Описати види робіт, що необхідно виконати на кожному етапі процесу бюджетування.

Тема 3. Благодійний фонд як засіб поповнення бюджету та легалізації додаткових ресурсів розвитку навчального закладу.

- 3.1. За допомогою пошукової системи законодавчих актів сайту Верховної Ради знайти законодавчі акти, що визначають правові засади благодійної діяльності в Україні.
- 3.2. Розробити примірний статут благодійного фонду в освіті.
- 3.3. Розробити регламент організації взаємодії між школою та благодійним фондом.
- 3.4. Визначити напрямки благодійної допомоги загальноосвітньому навчальному закладу.

Карту самостійної роботи, де визначено форми академічного контролю, успішність (бали) і термін виконання самостійної роботи магістрантами, подано у вигляді табл. 6.1.

КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРАНТА

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали	Термін виконання (тижні)
Змістовний модуль 1. ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВО–ЕКОНОМІЧНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ			
Тема 1. Сучасні фінансово-економічні засади управління освітою. (19 год.)	Семінарське та практичне заняття, індивідуальне заняття, модульний контроль, підсумкове тестування, екзамен	5	I-II
Тема 2. Механізм фінансування загальної середньої освіти (20 год.)	Семінарське та практичне заняття, індивідуальне заняття, модульний контроль, підсумкове тестування, екзамен	5	II-III
Змістовний модуль 2. БЮДЖЕТ ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ			
Тема 1. Моделі фінансової автономії навчального закладу (10 год.)	Семінарське та практичне заняття, індивідуальне заняття, модульний контроль, підсумкове тестування, екзамен	5	VI-VII
Тема 2. Бюджетування як метод розподілу ресурсів (10 год.)	Семінарське та практичне заняття, індивідуальне заняття, модульний контроль, підсумкове тестування, екзамен	5	VII-VIII
Тема 3. Благодійний фонд як засіб поповнення бюджету та легалізації додаткових ресурсів розвитку навчального закладу (19 год.)	Семінарське та практичне заняття, індивідуальне заняття, модульний контроль, підсумкове тестування, екзамен	5	VIII-IX
<i>Разом: 78 год.</i>	<i>Разом: 25 балів</i>		

VII. ІНДИВІДУАЛЬНА НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНА РОБОТА (навчальний проект)

Індивідуальне навчально-дослідна робота (ІНДР) є видом позааудиторної індивідуальної діяльності магістранта, результати якої використовуються у процесі вивчення програмового матеріалу навчальної дисципліни. Виконання магістрантом ІНДР завершується прилюдним захистом навчального проекту.

ІНДР з курсу «Управління фінансово–економічною діяльністю навчального закладу»– це вид науково-дослідної роботи магістранта, яка містить результати дослідницького пошуку, відображає певний рівень його навчальної компетентності.

Мета ІНДР: самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Зміст ІНДР: завершена теоретична або практична робота у межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час лекційних, семінарських, практичних занять і охоплює декілька тем або весь зміст навчального курсу.

Інтегроване завдання «Таблиця залучень та використання фінансових коштів»

1. Заповніть таблицю відповідно до річного плану роботи Вашого ЗНЗ та стратегії розвитку його діяльності.
2. Аргументуйте, чому саме такі джерела фінансування шкільних видатків Ви обрали (оформити в вигляді реферату).

Таблиця «Шляхи додаткового фінансування шкільних видатків»

№ з/п	Напрямки додаткового фінансування	Джерела фінансування				
		Бюджет	Благодійний фонд	Платні послуги	Гранти	Кошти фізичних осіб
1.	Фонд оплати праці					
2.	Фонд матеріального заохочення					
3.	Фонд соціальної підтримки					
4.	Оплата комунальних послуг, енергоносіїв, послуг зв'язку					
5.	Утримання та розвиток будинку, прилеглих споруд, території, комунікацій					
6.	Придбання, обслуговування та ремонт технічних засобів навчання					
7.	Придбання, обслуговування та ремонт обладнання кабінетів фізики, хімії, біології					
8.	Утримання харчоблоку					
9.	Утримання медичного кабінету					
10.	Утримання спортивної зали, спортивних майданчиків					
11.	Забезпечення канцелярських та господарських видатків, фотопослуг					
12.	Придбання та ремонт учнівських меблів, м'якого інвентарю					
13.	Придбання та утримання пожежної сигналізації, засобів пожежогасіння					
14.	Видатки на відрядження учителів, обмін шкільними делегаціями					
15.	Транспортні видатки					
16.	Видатки на проведення святкових та інших загальношкільних заходів					
17.	Видатки на проведення перевідної навчальної практики					
18.	Придбання, утримання національної символіки та шкільної атрибутики					
19.	Видатки на проведення навчально-виховних екскурсій, відвідувань музеїв, театрів тощо					
20.	Підписка на періодичні фахові методичні газети та журнали, придбання художньої літератури					
21.	Стипендії обдарованим учням					

Оцінка з ІНДР є обов'язковим балом, який враховується при підсумковому оцінюванні навчальних досягнень студентів з навчальної дисципліни «Основи менеджменту».

Магістрант може набрати максимальну кількість балів за ІНДР – 30 балів.

Критерії оцінювання та шкалу оцінювання подано відповідно у табл. 7.1 і 7.2.

Таблиця 7.1

Критерії оцінювання ІНДР

№ п/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1.	Обґрунтування актуальності, формулювання мети, завдань та визначення методів дослідження	3
2.	Складання плану реферату	3
3.	Критичний аналіз суті та змісту першоджерел. Виклад фактів, ідей, результатів досліджень в логічній послідовності. Аналіз сучасного стану дослідження проблеми, розгляд тенденцій подальшого розвитку даного питання.	6
4.	Доказовість висновків, обґрунтованість власної позиції, пропозиції щодо розв'язання проблеми, визначення перспектив дослідження	6
5.	Дотримання вимог щодо технічного оформлення структурних елементів роботи (титульний аркуш, план, вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел)	6
6.	Підготовка якісної презентації	6
Разом		30 балів

Таблиця 7.2

Шкала оцінювання ІНДР

Рівень виконання	Кількість балів, що відповідає рівню	Оцінка за традиційною системою
Високий	20	Відмінно
Достатній	15	Добре
Середній	10	Задовільно
Низький	8	Незадовільно

VIII. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Навчальні досягнення магістрантів із дисципліни «Основи менеджменту» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти (п. IV), де зазначено види й терміни контролю. Систему рейтингових балів для різних видів контролю, методика розрахунку на умовному прикладі та порядок переведення рейтингових балів у національну (4-бальну) та європейську (ECTS) шкалу подано у табл. 8.1, табл. 8.2, табл. 8.3.

Таблиця 8.1

***Розрахунок рейтингових балів
за видами поточного (модульного) контролю***

№ зп	Вид діяльності студента	Макс. кількість балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2	
			Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид	Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид
1	Відвідування лекцій	1	2	2	3	3
2	Відвідування семінарських (практичних) занять	1	3	3	4	4
3	Виконання завдання для самостійної роботи (домашнього завдання)	5	2	10	3	15
4	Робота на семінарському занятті (в т.ч. доповідь, виступ, повідомл., дискусія)	10	3	30	4	40
5	Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ)	30	1	30	1	30
6	Опрацювання фахових видань (в т.ч. першоджерел)	10				
7	Написання реферату	15				
8	Виконання модульної контрольної роботи	25	1	25	1	25

9	Виконання тестового контролю, експрес-контроль	10	1	10	1	10
10	Творча робота (в т.ч. есе)	20				
	Макс. кількість балів за видами діяльності студента (МВ)			110		127

Таблиця 8.2

**Методика розрахунків
модульної і семестрової оцінок студента**

№ зп	Оцінка студента	Макс. Оцінка	Модуль 1		Модуль 2	
1	Максимальна підсумкова модульна оцінка (ММ)			30		30
2	Фактична кількість балів студента за змістовими модулями (приклад) (ФБ)			56		60
3	Максимальна підсумкова семестрова модульна оцінка (МС)	60				
4	Екзаменаційна рейтингова оцінка (Е)	40				35
5	Підсумкова модульна оцінка студента $M = \Phi B / MB * MM$			25		27
6	Підсумкова семестрова мод. оцінка $C = \Sigma(\Phi B) / \Sigma(MB) * MC$					52
7	Підсумкова семестрова рейтингова оцінка $P = C + E$					87/В

Таблиця 8.3

Порядок переведення рейтингових показників успішності у європейські оцінки ECTS

Підсумкова кількість балів (max – 100)	Оцінка за 4-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS
1 – 34	«незадовільно» (з обов'язковим повторним курсом)	F
35 – 59	«незадовільно» (з можливістю повторного складання)	FX
60 – 74	«задовільно»	ED
75 – 89	«добре»	CB
90 – 100	«відмінно»	A

У процесі оцінювання навчальних досягнень магістрантів застосовуються такі методи:

- **Методи усного контролю:** індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, екзамен.
- **Методи письмового контролю:** модульне письмове тестування; підсумкове письмове тестування, звіт, реферат, есе.
- **Комп'ютерного контролю:** тестові програми.
- **Методи самоконтролю:** уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Загальні критерії оцінювання успішності студентів, які отримали за 4-бальною шкалою оцінки «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно», подано у табл. 8.4.

Таблиця 8.4

Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень студентів

Оцінка	Критерії оцінювання
«відмінно»	ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності у розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.
«добре»	ставиться за вияв студентом повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді студента наявні незначні помилки.
«задовільно»	ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність з основною і додатковою літературою,

	передбаченою навчальною програмою; можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але студент спроможний усунути їх із допомогою викладача.
«незадовільно»	виставляється студентові, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Таким чином, оцінка «незадовільно» ставиться студентові, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення ВНЗ без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни.

Кожний модуль включає бали за поточну роботу магістранта на семінарських, практичних заняттях, виконання самостійної роботи, індивідуальну роботу, модульну контрольну роботу.

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в режимі комп'ютерної діагностики або з використанням роздрукованих завдань.

Реферативні дослідження та есе, які виконує магістрант за визначеною тематикою, обговорюються та захищаються на семінарських заняттях.

Модульний контроль знань магістрантів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної та індивідуальної навчально-дослідної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- ✓ своєчасність виконання навчальних завдань;
- ✓ повний обсяг їх виконання;
- ✓ якість виконання навчальних завдань;
- ✓ самостійність виконання;
- ✓ творчий підхід у виконанні завдань;
- ✓ ініціативність у навчальній діяльності.

ІХ. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) За джерелом інформації:

•*Словесні*: лекція (традиційна, проблемна, лекція-прес-конференція) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – презентація), семінари, пояснення, розповідь, бесіда.

•*Наочні*: спостереження, ілюстрація, демонстрація.

•*Практичні*: вправи.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проектів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

1) Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

X. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

- ✓ опорні конспекти лекцій;
- ✓ навчальні посібники;
- ✓ робоча навчальна програма;
- ✓ збірка тестових і контрольних завдань для тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень студентів;
- ✓ засоби підсумкового контролю (комп'ютерна програма тестування, комплект друкованих завдань для підсумкового контролю).

XI. Питання до іспиту

«УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВО–ЕКОНОМІЧНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ»

1. *Із поданих визначень оберіть те, що відображає суть поняття «фінансово-економічні засади управління освітою»:*

А. вид управлінської діяльності, спрямований на визначення цілей і майбутнього стану освітньої організації, а також ресурсів, необхідних для їх досягнення;

Б. комплекс принципів, методів, технологій і підходів до управління фінансово-економічною сферою освітньої галузі, визначених нормативно-правовими актами, системою органів управління освітою, сучасними тенденціями в державі та в світі.

В. сукупність фінансово-економічних відносин щодо пошуку джерел і виділення ресурсів закладам освіти для ефективного, своєчасного і повного надання освітніх послуг та виконання функцій, визначених законодавством країни

2. *Із поданих визначень оберіть те, що відображає суть поняття «економіка освіти»:*

А. вид управлінської діяльності, спрямований на визначення цілей і майбутнього стану організації, а також ресурсів, необхідних для їх досягнення;

Б. комплекс принципів, методів, технологій і підходів до управління фінансово-економічною сферою освітньої галузі, визначених нормативно-правовими актами, системою органів управління освітою, сучасними тенденціями в державі та в світі.

В. сукупність фінансово-економічних відносин щодо пошуку джерел і виділення ресурсів закладам освіти для ефективного, своєчасного і повного надання освітніх послуг та виконання функцій, визначених законодавством країни

3. Чи вірним є ствердження, що – «фінансово-економічні засади управління освітою планування –це комплекс принципів, методів, технологій і підходів до управління фінансово-економічною сферою освітньої галузі, визначених нормативно-правовими актами, системою органів управління освітою, сучасними тенденціями в державі та в світі»?

- А. Так.
- Б. Ні.

4. Чи вірним є ствердження, що – «економіка освіти – це сукупність фінансово-економічних відносин щодо пошуку джерел і виділення ресурсів закладам освіти для ефективного, своєчасного і повного надання освітніх послуг та виконання функцій, визначених законодавством країни»?

- А. Так.
- Б. Ні.

5. Виберіть з перелічених законів діючі закони України, що регулюють діяльність освітніх організацій:

- А. «Про освіту»,
- Б. «Про дошкільну освіту»,
- В. «Про підприємство»,
- Г. «Про загальну середню освіту»,
- Д. «Про власність»,
- Е. «Про професійно-технічну освіту»,
- Ж. «Про вищу освіту».

6. Чи має Закон України «Про загальну середню освіту» статті, в яких визначено фінансові засади функціонування і розвитку системи загальної середньої освіти?:

- А. Так.
- Б. Ні.

7. Оберіть вірне продовження речення: «Статус комунального має загальноосвітній навчальний заклад, заснований на:

- А. комунальній формі власності,
- Б. комунальній та приватній формах власності,
- В. приватній формі власності,
- Г. державній та комунальній формах власності,
- Д. колективній формі власності.

8. Чи вірним є ствердження: «Форма власності, на якій засновано навчальний заклад, не впливає на джерела його фінансування»?

А. Так.

Б. Ні.

9. Чи вірним є ствердження: «Загальноосвітній навчальний заклад є юридичною особою»?

А. Так.

Б. Ні.

10. Чи вірним є ствердження: «Загальноосвітній навчальний заклад не є юридичною особою, а являє собою підрозділ Районного управління освіти Районної державної адміністрації»?

А. Так.

Б. Ні.

11. Чи вірним є ствердження: «Фінансовий та навчальний рік у загальноосвітніх навчальних закладах незалежно від підпорядкування, типів і форм власності розпочинаються у День знань – 1 вересня і закінчуються не пізніше 1 липня наступного року»?

А. Так.

Б. Ні.

12. Чи вірним є ствердження: «Фінансовий рік у загальноосвітніх навчальних закладах незалежно від підпорядкування, типів і форм власності розпочинається 1 січня і закінчуються 31 грудня»?

А. Так.

Б. Ні.

13. Система освіти складається із:

А. навчальних закладів,

Б. наукових, науково-методичних і методичних установ,

В. науково–виробничих підприємств,

Г. державних і місцевих органів управління освітою,

- Д. органів самоврядування в галузі освіти,
- Е. всіх перелічених в попередніх пунктах складових.

14. *Структура освіти включає:*

- А. дошкільну освіту; загальну середню освіту, вищу освіту;
- Б. дошкільну освіту; загальну середню освіту, вищу освіту, самоосвіту;
- В. дошкільну освіту; загальну середню освіту, вищу освіту, післядипломну освіту;
- Г. дошкільну освіту, загальну середню освіту, позашкільну освіту, професійно-технічну освіту, вищу освіту, післядипломну освіту, аспірантуру, докторантуру; самоосвіту.

15. *До державних органів управління освітою в Україні належать:*

- А. Міністерство освіти і науки молоді та спорту України; міністерства і відомства України, яким підпорядковані навчальні заклади; Міністерство освіти Автономної Республіки Крим;
- Б. місцеві органи державної виконавчої влади та органи місцевого самоврядування і підпорядковані їм органи управління освітою.
- В. Вища атестаційна комісія України;
- Г. всі перелічені в попередніх пунктах органи управління.

16. *Органами громадського самоврядування в освіті є:*

- А. загальні збори (конференція) колективу навчального закладу;
- Б. районна, міська, обласна конференції педагогічних працівників, з'їзд працівників освіти Автономної Республіки Крим;
- В. Всеукраїнський з'їзд працівників освіти.
- Г. Вища атестаційна комісія України;
- Д. всі перелічені в попередніх пунктах органи управління.

17. *Відповідно до Закону України «Про освіту» Держава забезпечує бюджетні асигнування на освіту в розмірі не меншому:*

- А. 10 відсотків національного доходу;
- Б. 6 відсотків національного доходу;
- В. 4 відсотків національного доходу;
- Г. 8 відсотків національного доходу;
- Д. 2 відсотків національного доходу.

18. *Фінансування державних та комунальних навчальних закладів освіт здійснюється за рахунок коштів:*

- А.** відповідних бюджетів, коштів галузей народного господарства, Державних та комунальних підприємств і організацій, а також додаткових джерел фінансування
- Б.** Державних та комунальних підприємств і організацій
- В.** відповідних бюджетів
- Г.** приватних осіб

19. *Фінансування приватних навчальних закладів освіти здійснюється за рахунок коштів:*

- А.** відповідних бюджетів, коштів галузей народного господарства, Державних та комунальних підприємств і організацій, а також додаткових джерел фінансування
- Б.** Державних та комунальних підприємств і організацій
- В.** відповідних бюджетів
- Г.** приватних осіб

20. *Чи є вірним твердження: «Держава забезпечує бюджетні асигнування на приватну освіту в розмірі не меншому десяти відсотків національного доходу»?*

- А.** Так.
- Б.** Ні.

21. *Бюджетна система України складається з*

- А.** державного бюджету
- Б.** місцевих бюджетів
- В.** бюджетів навчальних закладів
- Г.** всіх вказаних в попередніх пунктах бюджетів

22. *Місцевими бюджетами є*

- А.** бюджет Автономної Республіки Крим,
- Б.** обласні бюджети,
- В.** районні бюджети,
- Г.** бюджети місцевого самоврядування,
- Д.** всіх вказані в попередніх пунктах види бюджетів

23. *Бюджетами місцевого самоврядування є*

- А.** обласні бюджети,
- Б.** районні бюджети,
- В.** бюджети територіальних громад сіл, їх об'єднань, селищ, міст (у тому числі районів у містах).

24. *Бюджетний процес в системі освіти України регулюється*

- А. Цивільним кодексом України, Господарським кодексом України, Бюджетним кодексом України Податковим кодексом України та Земельним кодексом України
 Б. Цивільним кодексом України, Господарським кодексом України, Бюджетним кодексом України
 В. Бюджетним кодексом України
 Г. Законом України «Про освіту»
 Д. Бюджетним кодексом України, Законом України «Про освіту»

25. Встановіть відповідність між поняттями та їх визначеннями:

1. Бюджет	А. регламентована нормами права діяльність, пов'язана із складанням, розглядом, затвердженням бюджетів, їх виконанням і контролем за їх виконанням, розглядом звітів про виконання бюджетів, що складають бюджетну систему України
2. Бюджетний процес	Б. план формування та використання фінансових ресурсів для забезпечення завдань і функцій, які здійснюються відповідно органами державної влади, органами влади Автономної Республіки Крим, органами місцевого самоврядування протягом бюджетного періоду
3. Бюджетна класифікація	В. єдине систематизоване згрупування доходів, видатків (в т.ч. кредитування за вирахуванням погашення) та фінансування бюджету за ознаками: економічної сутності, функціональної діяльності, організаційного устрою та іншими ознаками відповідно до законодавства України та міжнародних стандартів

26. Поділ видатків бюджету за кодами на 1000 “Поточні видатки” і 2000 “Капітальні видатки” це:

- А. поділ видатків бюджету за функціональною бюджетною класифікацією
 Б. поділ видатків бюджету за економічною бюджетною класифікацією

27. До капітальних видатків бюджету відносять:

- А. придбання обладнання і предметів довгострокового користування
- Б. капітальне будівництво (придбання)
- В. капітальний ремонт
- Г. субсидії і поточні трансферти
- Д. видатки на товари і послуги

28. Чи вірним є ствердження, що «Бюджетний запит – це кошти, які безоплатно і безповоротно передаються з одного бюджету до іншого»?

- А. Так.
- Б. Ні.

29. Чи вірним є ствердження, що «Бюджетний запит – це документ, підготовлений розпорядником бюджетних коштів, що містить пропозиції з відповідними обґрунтуваннями щодо обсягу бюджетних коштів, необхідних для його діяльності на наступний бюджетний період»?

- А. Так.
- Б. Ні.

30. Чи вірним є ствердження, що «міжбюджетні трансферти – кошти, які безоплатно і безповоротно передаються з одного бюджету до іншого».

- А. Так.
- Б. Ні.

31. Встановіть відповідність між поняттями та їх визначеннями:

1. Кошик доходів бюджетів місцевого самоврядування	А. міжбюджетні трансферти для використання на певну мету в порядку, визначеному тим органом, який прийняв рішення про надання субвенції
2. Міжбюджетні трансферти	Б. податки і збори (обов'язкові платежі), що закріплені Бюджетним Кодексом на постійній основі за бюджетами місцевого самоврядування та враховуються при визначенні обсягів міжбюджетних трансфертів
3. Субвенції	В. кошти, які безоплатно і безповоротно

передаються з одного бюджету до іншого.

32. Чи вірним є ствердження: «Держава фінансує здобуття повної загальної середньої освіти у приватних навчальних закладах в обсязі виконання Державного стандарту загальної середньої освіти»?

- А. Так.
- Б. Ні.

33. Чи є вірним ствердження: «Іноземці та особи без громадянства, які перебувають в Україні на законних підставах, не мають права безкоштовно здобувати повну загальну середню освіту в державних та комунальних середніх навчальних закладах України»?

- А. Так.
- Б. Ні.

34. Відповідно до законодавства наповнюваність класів загальноосвітніх навчальних закладів в Україні не повинна перевищувати:

- А. 35 учнів
- Б. 30 учнів
- В. 28 учнів
- Г. 25 учнів

35. Відповідно до законодавства України у загальноосвітніх навчальних закладах, розташованих у селах, селищах, кількість учнів у класах визначається демографічною ситуацією, але повинна становити не менше:

- А. трьох осіб
- Б. п'яти осіб
- В. сьома осіб
- Г. десяти осіб

36. Порядок поділу класів на групи при вивченні окремих предметів встановлюється:

- А. навчальним закладом самостійно
- Б. Міністерством освіти і науки молоді та спорту України
- В. Міністерством фінансів України
- Г. Міністерством освіти і науки молоді та спорту України за погодженням з Міністерством фінансів України.

37. Встановіть відповідність між типами загальноосвітніх навчальних закладів та їх характеристиками:

спеціальна школа (школа-інтернат) I-III ступенів	- навчальний заклад з частковим або повним утриманням за рахунок держави дітей, які потребують соціальної допомоги
школа-інтернат I-III ступенів	- навчальний заклад для дітей, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку
навчально-реабілітаційний центр	- навчальний заклад для дітей, які потребують особливих умов виховання
школа соціальної реабілітації	- навчальний заклад для дітей з особливими освітніми потребами, зумовленими складними вадами розвитку.

38. Кількість учнів у групах продовженого дня та вихованців у групах загальноосвітніх навчальних закладів усіх типів визначається:

навчальним закладом самостійно

Міністерством освіти і науки молоді та спорту України

Міністерством фінансів України

Міністерством освіти і науки молоді та спорту України за погодженням з Міністерством фінансів України.

Міністерством освіти і науки молоді та спорту України за погодженням із Міністерством охорони здоров'я України і Міністерством фінансів України

39. Для спеціальних загальноосвітніх шкіл (шкіл-інтернатів) кількість учнів у класі визначається:

А. навчальним закладом самостійно

Б. Міністерством освіти і науки молоді та спорту України

В. Міністерством фінансів України

Г. Міністерством освіти і науки молоді та спорту України за погодженням з Міністерством фінансів України.

Д. Міністерством освіти і науки молоді та спорту України за погодженням із Міністерством охорони здоров'я України і Міністерством фінансів України

40. Чи є вірним є ствердження: «Робочі навчальні плани приватних загальноосвітніх навчальних закладів не погоджуються з відповідними органами

управління освітою»?

- А.** Так.
- Б.** Ні.

41. Чи вірним є ствердження: «Учні (вихованці) приватних загальноосвітніх навчальних закладів мають право на пільговий проїзд міським та приміським пасажирським транспортом?»

- Так.
- Ні.

42. Чи вірним є ствердження: «Учні (вихованці) державних та комунальних загальноосвітніх навчальних закладів мають право на пільговий проїзд міським та приміським пасажирським транспортом?»

- А.** Так.
- Б.** Ні.

43. Чи вірним є ствердження: «Штатні розписи приватних загальноосвітніх навчальних закладів встановлюються відповідним органом управління освітою на підставі Типових штатних нормативів загальноосвітніх навчальних закладів, затверджених Міністерством освіти і науки, молоді та спорту України?»

- А.** Так.
- Б.** Ні.

44. Чи вірним є ствердження: «Розрахунковий показник обсягу видатків державного бюджету на освіту не залежить від загального обсягу ресурсів місцевих бюджетів на освіту?»

- В.** Так.
- Г.** Ні.

ХІІ. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

4. Бюджетний кодекс України / [Електронний ресурс]– Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/main/a>
5. Господарський кодекс України / [Електронний ресурс]– Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/main/a>
6. Цивільний кодекс України / [Електронний ресурс]– Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/main/a>
7. Податковий кодекс України / [Електронний ресурс]– Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/main/a>
8. Закон України «Про освіту» / [Електронний ресурс]– Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/main/a>
9. Закон України «Про вищу освіту» / [Електронний ресурс]– Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/main/a>
10. Закон України «Про загальну середню освіту» / [Електронний ресурс]– Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/main/a>
11. Закон України «Про дошкільну освіту» / [Електронний ресурс]– Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/main/a>
12. Закон України Про позашкільну освіту/ [Електронний ресурс]– Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/main/a>
13. Закон України «Про професійно-технічну освіту» / [Електронний ресурс]– Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/main/a>
14. Закон України «Про місцеві державні адміністрації» / [Електронний ресурс]– Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/main/a>
15. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» / [Електронний ресурс]– Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/main/a>
16. Закон України «Про ціни і ціноутворення» / [Електронний ресурс]– Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/main/a>
17. Закон України «Про благодійництво та благодійні організації» / [Електронний ресурс]– Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/531/97-%D0%B2%D1%80>
18. Закон України «Про об'єднання громадян» / [Електронний ресурс]– Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2460-12/print1331622359976587>
19. Указ Президента України від 17.04.2002 № 347/2002 «[Про Національну доктрину розвитку освіти](#)» / [Електронний ресурс].
20. Постанова Кабінету Міністрів України від 15 грудня 2010 р № 1132. «Про затвердження Порядку перерахування міжбюджетних трансфертів» / [Електронний ресурс]– Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/main/a>
21. Постанова Кабінету Міністрів України від 8 грудня 2010 р. N 1149 «Деякі питання розподілу обсягу міжбюджетних трансфертів» / [Електронний ресурс]– Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/main/a>

22. Постанова Кабінету Міністрів України від 27 серпня 2010 р. N 796 «Про затвердження переліку платних послуг, які можуть надаватися навчальними закладами, іншими установами та закладами системи освіти, що належать до державної і комунальної форми власності» / [Електронний ресурс]– Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/main/a>
23. Постанова Кабінету Міністрів України від 26 січня 2011 р. N 59 «Про затвердження Типового положення про бухгалтерську службу бюджетної установи» / [Електронний ресурс]– Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/main/a>
24. Постанова Кабінету Міністрів України від 27 серпня 2010 р. N 778 «Про затвердження Положення про загальноосвітній навчальний заклад / [Електронний ресурс]– Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/778-2010-%D0%BF/print1331622359976587>
25. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 19.08.2009 N 1007-р «Про забезпечення цільового використання коштів бюджетними установами (зкладами) соціально-культурної сфери» / [Електронний ресурс]– Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1007-2009-%D1%80/print1331622359976587>
26. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 08.12.2009 N 1564-р «Про першочергові заходи щодо забезпечення розширення автономії загальноосвітніх навчальних закладів» / [Електронний ресурс]– Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1564-2009-%D1%80/print1331622359976587>
27. Наказ Міністерства фінансів України, Державного казначейства України від 05.01.2011 N 2 «Про затвердження Порядку складання фінансової та бюджетної звітності розпорядниками та одержувачами бюджетних коштів» / [Електронний ресурс]– Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/main/a>
28. Наказ Міністерства освіти і науки України від 26.09.2005 №557 «Про впорядкування умов оплати праці та затвердження схем тарифних розрядів працівників навчальних закладів, установ освіти та наукових установ» / [Електронний ресурс]– Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/main/a>
29. Наказ Міністерства освіти України, Міністерства фінансів України, Міністерства економіки України від 27.10.1997 N 383/239/131 «Про затвердження Порядку надання платних послуг державними навчальними закладами» / [Електронний ресурс]– Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/main/a>
30. Наказ Міністерства освіти і науки України від 29.04.2002 №284 «Про затвердження Примірного статуту загальноосвітнього навчального закладу»
31. Наказ Міністерства освіти і науки України від 09.04.2008 №304 «Про затвердження форм звітності з питань загальної середньої освіти та інструкцій щодо їх заповнення» / [Електронний ресурс]– Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0397-08/print1331622359976587>

32. Наказ Держкомстату України, МОН України від 14.04.2003 № 105/234 «Про затвердження форм державних статистичних спостережень з питань загальної середньої освіти та інструкцій щодо їх заповнення» / [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0360-03/print1331622359976587>
33. Базилевич В.Д., Баластрик І.О. Державні фінанси. – К.: „Знання-прес”, 2002.
34. Бардаченко А.І. Аналіз використання коштів на утримання закладів освіти [Електронний ресурс] / Бардаченко А.І. – Режим доступу: <http://www.ipe.poltava.ua/pm/pdf-1-f-w/PM-72.pdf>
35. Вифлиемский А.В., Чиркина О.В. Бухгалтерский учет в образовательных учреждениях. – М.: Педагогический поиск, 2007. – 192 с.
36. Вифлиемский А.В. Организация деятельности образовательных учреждений в условиях казначейского исполнения бюджетов // Менеджмент в образовании. – 2003. – №3. – с.37-47.
37. Вифлиемский А. Как формируется смета школы // Директор школы. Україна (ж) – 2003, № 1.
38. Вифлиемский А. Нормативное финансирование // Директор школы. Україна (ж) – 2003, № 5.
39. Галаган А.И. Интеграционные процессы в области образования: анализ мировых тенденций. – М., 2002. – 275 с.
40. Галушка Є.О., Охрімівський О.В., Хижняк Й.С. Казначейська справа: Навчальний посібник. – Чернівці: Книги – XXI, 2004. – 248 с.
41. Горев В.Н., Кудрявцев Ю.А. Образование в условиях рыночных отношений (зарубежный опыт). – М., 2002. – 125 с.
42. Ерошин В.И. Экономика образования: проблемы и перспективы. – М., 1997. – 126 с.
43. Законодавче та нормативно-правове забезпечення автономії загальноосвітнього навчального закладу / Г.Сазоненко, Л. Паращенко, Ю.Шукевич – К.: Майстер книг, 2011. – 112 с.
44. Зарубежный опыт реформ в образовании (Европа, США, Китай, Япония, страны СНГ): Аналитический обзор // Официальные документы в образовании. М., 2002. – № 2. – С. 50-73.
45. Затонацька Т. Проблеми бюджетного фінансування науки та освіти в Україні // Світ фінансів. – 2007. – № 3 (12), жовтень. – С. 89–94.
46. Казначейська система виконання бюджету: Підручник / Булгакова С.О., Базанова Н.В., Єрмошенко Л.В. та ін. – К.: Київ. держ. торг.-екон. ун-т, 2000. – 250 с.
47. Клокар Н.І. Управління фінансово-господарською діяльністю закладу післядипломної педагогічної освіти // Освіта на Луганщині. – 2004. – №1(20). – С. 11 – 20.
48. Курець В.С. Економічна та фінансово-управлінська діяльність загальноосвітніх шкіл сільської місцевості в нових соціально-економічних

- умовах [Електронний ресурс] / В.С. Курець // Режим доступу: <http://www.confcontact.com/2009ip/kurets.htm>
49. Курець В.С. Загальна характеристика економічної діяльності закладів шкільної освіти в Україні [Електронний ресурс] / В. С. Курець // Режим доступу: http://www.confcontact.com/20110531/ek4_kurec.htm
50. Мескон М. Х., Альберт М., Хедоури Ф. Основы менеджмента: Пер. с англ. – М.: Дело, 1992. – 702 с.
51. Паращенко Л.І. Державне регулювання запровадження автономії загальноосвітніх навчальних закладів // Вісник Національної академії державного управління при Президентові України (Науковий журнал). - 2009. - №4. - С. 253-260.
52. Сафонова Л.Д. Бюджетний менеджмент: Навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. – К.: КНЕУ, 2001. – 186 с.
53. Сепьянен Т.М. Модель перехода общеобразовательной школы из статуса муниципального учреждения в статус автономного учреждения / [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.obrazpress.ru/index.php?option=com_content&task=view&id=266&Itemid=1
54. Чернобай А.М. Правове забезпечення фінансування системи вищої освіти // Фінанси України. – 2005. – № 4. – С. 127–132.
55. Шкільний бюджет: навч.-метод. посіб. для кер. освіти / В. Мархлевський, Ю. Шукевич, Л. Паращенко [та ін.]. – К.: Таксон, 2011. – 156 с.
56. Шумар Н.Л. Фінансове регулювання розвитку освіти у зарубіжних країнах // Економіка та держава. – 2007. – №9. – С. 85-87.
57. Шумар Н.Л. Умови фінансування освіти // Інвестиції: практика та досвід. – 2007. – №18. – С. 32-36.
58. Шумар Н.Л. Удосконалення механізму фінансування освіти // Інвестиції: практика та досвід. – 2007. – №19. – С. 37-40.
59. Шумар Н.Л. Наукові засади побудови ефективного механізму бюджетного фінансування освіти // Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво. – 2007. – №5. – С. 133-137.

Додаткова:

1. Кодекс України про адміністративні правопорушення [Електронний ресурс]– Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/main/%D0%BA%D0%BE%D0%B4%D0%B5%D0%BA%D1%81>
2. Кодекс законів про працю України [Електронний ресурс]– Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/322-08>

3. Акмеологія шкільної освіти [Текст]: наук. - метод, посібник / За заг. ред. Сизоненко Г.С. - К.: Основи, 2010. - 560 с.
4. Ансофф И. Стратегическое управление. Сокр. Пер. с англ. – М.: Экономика, 1989. – 519 с.
5. Болонский процесс: поиск общности европейских систем // Под редакцией Байденко В.И. М., 2006. - 211 с.
6. Вильчек М.И. Российское образование и образование в России: К концепции реформирования системы образования: ключевые проблемы и вопросы. – М., 2001. - 83 с.
7. Друкер П. Эффективное управление. Экономические задачи и оптимальные решения. - М.: Фаир-Пресс, 1998. - 288 с.
8. Євдокимова Н.М., Кірієнко А.В. Економічна діагностика. Навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни. – К.: КНЕУ, 2003. – 110 с.
9. Єпіфанов А.О., Сало І.В. Регіональна економіка: Навч.пос. – К., 2001.
- 10.Єпіфанов А. О. Бюджет і фінансова політика України: Навч.посібник. – К.: Наукова думка, 1999. – 302 с.
- 11.Кириленко О.П. Місцеві бюджети України (історія, теорія, практика). – К.: НІОС, 2000. – 384 с.
- 12.Концепция долгосрочного социально-экономического развития Российской Федерации на период до 2020 года (3.3. Развитие образования) [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://smolin.ru/odv/reference-source/2008-03.htm>
Костіна Н.І., Алексєєв А.А., Мельник П.В. Моделювання фінансів. – Ірпінь: Академія ДПС України, 2002. – 224 с.
- 13.Кравченко В.І. Фінанси місцевих органів влади України: основи теорії та практики / Науково-дослідний фінансовий інститут при Міністерстві фінансів України. - К, 1997. - 275 с.
- 14.Крижко В. Теорія і практика менеджменту в освіті : навчальний посібник К.:Освіта України,2005.
- 15.Курець В.С. Децентралізація фінансового управління загальноосвітніми школами України - нагальна проблема часу: матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції [“Якість економічного розвитку: глобальні та локальні аспекти”], (Дніпропетровськ, 27-28 серпня 2009 р.). / Збірник наукових праць. – Дніпропетровськ: ПДАБА, 2009. - С.62-64.
- 16.Ларионова МБ. Развитие интеграционных процессов в образовании: анализ европейского опыта // Высшее образование сегодня .- М., 2006. - С. 44-49.
- 17.Міжбюджетна реформа в Україні 2001 року: Методичні матеріали. – К., Парламентське видавництво, 2001.
- 18.Мороз І.В. Кредитування навчання в системі вищої освіти України // Фінанси України. – 2005. – № 4. – С. 61–67.

19. Новый статус бюджетных учреждений: изучаем изменения. Материал подготовлен по СПС «Гарант» / [Электронный ресурс]– Режим доступа: http://www.nbra.ru/index.php?option=com_content&view=article&id=84:2011-02-25-07-59-07&catid=26:2010-11-29-04-40-29&Itemid=18/
20. Образовательная политика России на современном этапе: Справка Госсовета России // Официальные документы в образовании. 2002. - № 2. - С. 2-49.
21. Онищенко Оксана Фінансова самостійність: «Это мы не проходили, это нам не задавали»? «Дзеркало тижня» №45, 21 листопада 2009. / [Электронный ресурс]– Режим доступа: http://dt.ua/EDUCATION/finansova_samostiynist_eto_my_ne_prohodili,_eto_nam_ne_zadavali-58507.html
22. Опарін В.М., Малько В.І., Кондратюк С.Я. Бюджетна система. – К., 2001. – 208 с.
23. Основи місцевого самоврядування в Україні: конспект лекцій. Ч. I / Уклад.: О.С.Ігнатенко, С.М.Рюмшин. - К.: Вид-во УАДУ, 2002. - 68 с.
24. Подушевое финансирование или подушная подать? // Вести образования. – 2009. – 15-30 апреля. – № 8. – С. 3.
25. Регіональна політика в країнах Європи: уроки для України / Київ. центр Ін-ту Схід-Захід; За ред. С. Максименка. - К.: Логос, 2000. - 171 с.
26. Савченко О. Досвід реформування української освіти: уроки і подальший поступ [Текст] / О. Савченко // Шлях освіти. -2010. - №3. -С. 2-6.
27. Сало І. В. Методи формування і регулювання бюджету і позабюджетних фондів // Економіка України. – 1995. – №10. – С. 24–33.
28. Самостійний бухгалтерський облік загальноосвітнього навчального закладу / За заг. ред. Н.І.Клокар, П.В.Корнієнко. – Біла Церква, 2001. – 112 с.
29. Смолин О.Н. Подушевое финансирование или подушная подать? // Вести образования. – 2009. – 15-30 апреля. – № 8. – С. 3.
30. Стратегія реформування освіти в Україні: Рекомендації з освітньої політики. – К.: “К.І.С.”, 2003. – 296 с. Режим доступа: http://www.irf.ua/files/ukr/programs_edu_ep_409_ua_ref_strategy.pdf
31. Ткаченко І.Т. Звітність бюджетних організацій: Навч. посібник – К.: КНЕУ, 2000. – 240 с.
32. Тертичка В. Державна політика: аналіз та здійснення в Україні. - К.: Основи, 2002. - 750 с.
33. Филиппов В.М. Образовательная политика России на современном этапе [Электронный ресурс] / В.М. Филиппов. – Режим доступа: <http://philipov.ru/>
34. Филиппов В.М. Задачи модернизации образования на современном этапе // Высшее образование сегодня. — М., 2003. № 3. - С. 2-5.

- 35.Хорнби У., Бмми Б., Уолл С. Экономика для менеджеров: Учеб. Пособие для вузов/ Пер. с англ. под ред. А.М. Никитина. – М.: ЮНИТИ, 1999. – 535 с.
- 36.Четыркин Е.М. Финансовая математика: Учебник. – 4-е изд. – М.: Дело, 2004. – 400 с.
- 37.Шим Дж. К. Основы коммерческого бюджетирования. – М.: Пергамент, 1998. – 459 с.
- 38.Шумар Н.Л. Трансформаційні процеси в системі бюджетного фінансування освіти в Україні // Збірник наукових праць Донецького державного університету управління «Особливості регулювання в державному секторі економіки». – Т. VII, вип. 73, серія «Економіка». – Донецьк: ДонДУУ, 2006. – С. 17-25.
- 39.Шумар Н.Л.. Розробки стратегії управління місцевим і регіональним розвитком освіти // Стратегія регіонального розвитку: формування та механізми реалізації: Матеріали щорічної міжнародної науково-практичної конференції. 31 жовтня 2007 року. – У 2-х т. – Т. 2. – Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2007. – С. 124-125.